

Osallistuva budjetointi osana Oma Tesoma -hanketta, työpaja III Tesoman uimahalli ja Tesomajärven ympäristö, tiistai 27.5. klo 17.00-20.00

Paikalla 20-30 alueen asukasta ja aluetoimijoiden edustajaa, kaupungin virkamiehet (Tanja Koivumäki, Hanna Montonen, Birgitta Tunturi, Marjaana Tuoriniemi, Anne Tuominen, Iina Ojala), Pirkanmaan pelastuslaitoksen edustaja Teemu-Taavetti Toivonen, ympäristönsuojeluyhdistys Villi Vyöhyke ry:n edustajat Jere Nieminen ja Joakim Nyman, Osuuskunta Tapauksen edustajat Evelliina Asikainen ja Nina Nygren ja Tampereen Yliopiston tutkimusjärjoittelija Jarkko Salminen.

1. Oma Tesoma -hankkeen projektijohtaja Tanja Koivumäki toivotti osallistujat tervetulleiksi ja kertasi lyhyesti prosessin etenemistä ja ao. työpajan tavoitteita. Kaupungin virkamiehet ja muut tilaisuuden järjestämiseen liittyvät asiantuntijat esittäytyivät. Pajan teemaksi todettiin Tesomajärven ympäristön kehittäminen ja asukkaiden tekemien ehdotusten läpikäyminen maastossa järven läheisyydessä. Maastokävelyllä kunkin osallistujan oli mahdollista kirjata kommenttinsa kävelyä varten työstettyyn aineistoon maastossa käydyn esittelyn ja keskustelun pohjalta. Todettiin, että maastokävelyn jälkeen kommentit kootaan yhteen ja niiden pohjalta käydään uimahallilla yhteinen keskustelu, jossa myös asiantuntijoilla on mahdollisuus kertoa näkemyksiään ja lisätietoa ehdotuksiin liittyen.
2. Kävelyllä Koivumäki esitteli kuusi eri teemanmukaista rastia valmiiksi merkityn kävelyreitit varrella. Asukkailla oli käytössään ennakoon valmisteltu materiaali (ks. Liite 1.), jossa kukin rasti avattiin asukkaiden I työpajassa (10.4.) ja Tesomaa koskeneessa kyselyssä (maali-huhtikuu 2014) esille nostamien ehdotusten mukaisesti. Aineisto oli ollut ennen kävelyä jaossa ja palautettavissa Tesoman kirjastossa ja uimahallilla, mutta lomakkeita ei ollut palautettu, ei liioin noudettu käyttöön muutoinkaan. Esittelyjen lisäksi rasteilla ja niiden välillä käytiin lyhyesti keskustelua ja osallistujilla (asukkaat ja virkamiesasiantuntijat) oli mahdollisuus täydentää ja tarkentaa esittelyjä. Esittelymateriaalissa kullekin rastille oli määritelty kysymys, joihin asukkaita pyydettiin kirjaamaan omat henkilökohtaiset kommenttinsa (esim. "Mitkä ehdotuksista ovat mielestäsi tärkeimpiä? Onko ehdotuksissa sellaisia, joita et kannata laisinkaan?").

Kävelykierrokset jälkeen siirryttiin uimahallille purkamaan asukkaiden mielipiteitä rasteilla kuultuihin esityksiin liittyen. Kaupungin ja Osuuskunta Tapauksen edustajat kokosivat asukkaiden kirjaamat kommentit fläppitauluille ja kommentit käytiin läpi yhteisenä Tapauksen edustajien vetämänä keskusteluna. Tarvittaessa asukkailla, virkamiehiltä ja muilta asiantuntijoilta pyydettiin kommentteja käsiteltäviin asioihin liittyen.

Uimarannan ja -paikan varusteet ja palvelut (ml. Ikurin rannan rasti):

Rantoja toivottiin kehitettävän ranta-alueiltaan, siisteydeltään ja varustetasoltaan tasavertaisesti (pukukopit, wc:t, laiturit portaineen). Lisäksi alueelle toivottiin valvontaa, pelastusvenettä, pienille lapsille muutamaa leikkivälinettä ja uimakoulua sekä huonojen hiekka-alueiden vaihtamista nurmeksi. Osa asukkaista oli sitä mieltä, että rannoille ei tarvita kiinteitä rakennelmia pukusermit ja puuhun kiinnitettävät bajamajat riittävät, ja ovat parempia ilkeivallankin vuoksi. Suihku- ja saareketoiveet todettiin turhimmiksi. Nuotiopaikka tai laavu tuntuivat kiinnostavilta, mutta myös toisaalta tiedostettiin niiden ilkeivaltaherkkyys ja riskit.

Suunnittelupäällikkö Iina Ojala kertoi, että lähtökohtana on se, että kaupungin kullakin palvelualueella olisi 1-2 virallista paremmin varusteltua ja valvottua uimarantaa, muut rannat säilytetään uimapaikkoina ja niiden kunnostustarvetta arvioidaan hitaammin. Tesoman alueella uimarantoja olisivat Tohloppi ja Tesomajärven Ristimäen puoleiden ranta. Täten Tesomajärven Ikurin puoleinen ranta pidettäisiin uimapaikkana eikä sen varustetasoa nostettaisi merkittävästi nykyisestä. Edelliseen

sekä Ristimäen puolen rannan käyttäjien määrään ja saatuun kuntalaispalautteeseen liittyen uimarannalle voitaisiin toteuttaa Tohloppiin toteutetun kaltainen rakennus (viemäroity wc, pukuhuoneet, uimavalvojan tila). Ao. rakennus on koettu hyväksi ja se on suunniteltu mahdollisimman ilkkivaltaturvalliseksi. Rakennus koostuu moduuleista, joiden pukukoppiosat voidaan tarvittaessa siirtää korjaamolle kohtalaisen helposti.

Laitureiden osalta käytyyn keskusteluun Ojala totesi, että Tesomajärven rantojen laiturien kunto tulee kartoittaa ja tehdä sitten päätökset mahdollisesta korjaamisesta ja uusimisesta. H-laitureita ei enää ole viime vuosina toteutettu niiden suurten hankinta- ja huoltokustannusten vuoksi. Myös lasten uima-alueeksi aidalla rajautuva alue on koettu kunnossapidon osalta hankalaksi ja myös turvallisuusriskiksi (lasten kiinnijäämisriski aidan alta sukeltaessa). Laitureita uusittaessa rannoille on toteutettu pistolaitureita ja lasten uima-alue on merkitty veteen poijuilla. Uimakoulua on toteutettu Tohlopin uimarannalla, mutta Tesomajärven kehittämisen myötä sitä voidaan harkita myös Tesomajärven uimarannalle uudelleen.

Erikoissuunnittelija Marjaana Tuoriniemi kommentoi asukkaiden aiemmissa vaiheissa toivomaa veteen laskevaa liukumäkeä. EU-säädösten mukaan järvenrannalla tulee huomioida vedenpinnan korkeuden vaihtelut, veteen rikotut pullot jne. ja tämä tuottaa haasteita asian toteutuksen suhteen. Lisäksi vaikuttaa siltä, että veteen asennettavien liukujen löytyminen, joihin myös terveystarkastajat olisivat tyytyväisiä, on vaikeaa. Tästä on viimeisimpiä kokemuksia Kaukajärveltä missä asukkaat olisivat halunneet hankkia moisen.

Ojala totesi, että nuotiopaikka rannalla olisi haasteellinen, mutta sitä voisi kenties miettiä jonkun pidemmän reitin varteen. Pelastuslaitoksen edustaja Teemu-Taavetti Toivonen totesi, että pelastuslaitos ei missään nimessä suosittele nuotiopaikan rakentamista uimarannoille, joilla kesäpäiviä vietävät keksivät mitä tahansa poltettavaa. Toivonen huomautti, että myös grillien (ml. kertakäyttöiset) käyttö puistoissa ja rannoilla on kielletty.

Rantoihin liittyen pohdittiin myös seuraavia:

- o mahdollisesti toteutettavien uimakoppien käyttömahdollisuudet erilaisten järjestettävien tapahtumien yhteydessä myös muina vuodenaikoina kuin kesäisin (Ojala: voidaan pohtia/selvittää avainten hallintaa)
- o pukukoppien käyttömahdollisuus pitkälle syksyyn jatkavien uimareiden pukusuojana (Ojala: voidaan pohtia/selvittää)
- o valvojan tilan hyödyntäminen kioskitoimintaan (Ojala: voidaan pohtia/selvittää)
- o rantojen/alueen valvonnan suunnittelu ja toteutus yhteistyössä asukkaiden kanssa > jos hoidetaan aktiivisesti yhdessä, voisi häiriökäyttäytyminen vähentyä; pelkkä kaupungin ympäristövalvonnan toteuttama valvonta ei riitä (Ojala: oletettavasti valvontaa lisätään Tohlopin tavoin, mutta tämäkin varteenotettava ehdotus)
- o asukkaiden mahdollisuudet uimarantasuunnitelmien toteutuksessa ja eteenpäin saattamisessa esim. talkootöinä eri toimijoiden kanssa (mm. Leijonat) (Ojala: voidaan pohtia/selvittää)

Kuntoilu, pelailu ja leikki

Tärkeäksi koettiin alueen kulkuväylien pohjien kunnostaminen ja parantaminen. Suuremmat leikkivälineillä varustellut lasten leikkipaikat toivottiin toteutettavan metsä- ja ranta-alueen ulkopuolelle. Metsän omia "leikkivarusteita" (puut, kannot, kivet, rinteet ja montut) hyödyntävä metsäinen leikkipaikka sai sen sijaan jonkinverran kannatusta. Uimarantojen tuntumaan toivottiin toiminnallisuutta lisää, mutta kuitenkin siten, että uimarannat säilyvät uimarantoina eivätkä ylltyä ilkkivaltaan ja pahantekoon. Mahdolliset kuntoilulaitteet toivottiin sijoitettavan mieluummin uimahallin

läheisyyteen kuin rannoille. Alueella toivottiin järjestettävän enemmän kaikenikäisille suunnattuja kesätapahtumia.

Yhteisöllinen metsäpuutarha

Luonnonsuojeluyhdistys Villi Vyöhyke ry:n esittelemä metsäpuutarhahankkeen tavoitteita pidettiin yleisesti ottaen hyvinä ja se herätti kiinnostusta. Luontotietouden ja luonnon arvostuksen parantuminen koettiin hyvinä asioina. Toisaalta hankkeen toteutusmahdollisuudet arveluttivat sen ilkeäherkkyyden vuoksi. Hankkeen yhteydessä olisi hienoa toteuttaa myös mm. linnunpönttöjen, opaskylttien ja pitkospuiden rakentamista ja laittamista puutarhalaikkujen yhteyteen, erilaisten (suunnistus)karttojen laatimista ja luontoretkien järjestämistä. Villi Vyöhykkeen edustaja Jere Nieminen totesi, että metsäpuutarhahankkeen rahoitus on sen verran niukka, että edellisten toteutusta voidaan tarkastella hankkeen yhteydessäkin, mutta oletettavasti toteutus vaatii kuitenkin ulkopuolisia resursseja ja mahdollisia jatkohankkeita tai yhdistämistä muuhun kehittämistoimintaan. Hankkeessa kootaan nyt asukkaiden mielipiteitä ja kesän 2014 aikana toteutetaan vierailumahdollisuus muutamaa metsäpuutarhakohteeseen, joihin innokkaat asukkaat voivat osallistua omilla autokyydeillään. Hankkeesta löytyy lisätietoja yhteyshenkilöineen Oma Tesoma -hankkeen verkkosivujen kautta.

Metsänhoito, reitit, valaistus (ja kuntoiluvälineet)

Metsänhoidosta esitettiin kahtalaisia näkemyksiä: osa osallistujista karsisi metsien puustoa ja risukoita reilummin, osa ei toivonut minkäänlaisia muutoksia. Valaistukseen toivottiin tehoa ja parempaa suuntaamista erityisesti nykyisille valaistuille reiteille. Uimarantojen valaiseminen jakoi mielipiteitä – toinen toivoi pitkälle syksyyn jatkuvan uintimahdollisuuden parantamiseksi, toinen totesi tarpeesta luoda valaisemattomiakin paikkoja mm. heille, jotka kokevat valaistuksen stressitekijänä. Ratkaisu voisi olla esimerkiksi toisen uimarannan valaisematta jättäminen.

Kaupungin metsätalospäällikkö Anne Tuominen kertoi, että kaupunki on valmistellut metsäsuunnitelmaa kaupungin metsänhoitomallin mukaisesti. Tähän liittyen on toteutettu myös kyselyitä ja koottu palautetta, joita hyödynnetään suunnitelman pohjana. Suunnitelmaa laadittaessa pyritään huomioimaan voimakkaastikin toisistaan poikkeavat mielipiteet. Periaatteena on erityyppisten ja monimuotoisten alueiden toteuttaminen, ekologisuus ja jatkotyö- ja hoitotarpeiden minimoiminen; osa alueesta voidaan säilyttää mahdollisimman luonnontilaisena ilman hoitotoimenpiteitä (kalliot, metsää, rantaluhtaa), sen sijaan turvattomaksi koettuja alueita voidaan käsitellä ulkoilumetsien hoitoperiaatteiden mukaisesti. Tulee muistaa, että metsät toimivat myös äänieristeenä autoliikenteen suuntaan. Lahopuita voitaneen jättää/lisätä luonnontilaisten alueiden yhteyteen, ei kuitenkaan puistomaisille ulkoilualueille. Kaavoitetuilla alueilla toimitaan aina maisematyöluvalla eikä suinkaan noudateta talousmetsien hoitoperiaatteita. Suunnitelmat käydään lisäksi aina ennen toimenpiteitä läpi yhdessä kaupungin ympäristönsuojeluyksikön kanssa. Kokonaissuunnitelma tavoitteena valmistella siten, että metsäsuunnitelmat tuodaan nähtäville syksyllä 2014. Metsänhoitoa on tarkoitus toteuttaa syksyn 2014–talven 2015 aikana.

Tuoriniemi kertoi, että Tesomajärven ympäristön valaistus on peräisin 1960-luvulta ja edellyttää uusimista. Uudella tekniikalla toteutettuna valon ja varjon raja voidaan toteuttaa jyrkemmin kuin nykyisillä elohopealampuilla (esim. toteutettu Piikahaan metsäpuistossa). Nykytekniikka säästää energiaa jopa 60 %, toistaa värejä paremmin ja sen huoltoikä on huomattavasti pidempi. Valotehon myötä pylväsväliä voidaan harventaa. Tuoriniemi totesi, että valaistussuunnitelma kannattaa perustaa nykyiseen valaistuun alueeseen ja reitteihin. Lisäksi lienee hyvä lisätä valaistusta pelottaviksi koetuilla reiteillä/kohdilla (mm. kevään 2014 kyselyssä saadut merkinnät).

Uima- ja jäähallin ympäristö, Tesomajärven pohjoispää

Osallistujat toivoivat uimahallin ja rannan väliin jäävän metsän karsimista siten, että uimahallilta katsottaessa järvi pilkahtelee puiden välistä. Alueen epäsiisteys ja uimahallin parkkipaikkojen

epäviihtyisyys koettiin aluetta kurjistavina seikkoina, joiden suhteen olisi toivottavaa tehdä jotakin. Asukkaat kertoivat järven laskuojan olevan tukossa siten ettei vesi pääse kulkemaan. Arvioiden mukaan järven vedenpinta on tällä hetkellä noin 50 cm alempana kuin tavallisesti ja ranta poikkeuksellisen kuiva niin etelä- kuin pohjoisrannalla. Pitkospuut olisivat toivottavia, kuten myös levähdyspaikat ja penkit kulkureittien ja polkujen varrella. Poluille toivottiin tuotavan lisää hiekkaa tms., mutta ne toivottiin kuitenkin jätettävän luonnollisen oloisiksi.

Tuoriniemi totesi, että laskuojan rumpu on mahdollisesti romahtanut ja tukkeutunut. Asia tulee tutkia ja kunnostaa alueelle kohdistuvien muiden toimenpiteiden yhteydessä. Tuoriniemi kertoi myös, että valtakunnallisen luokittelun perusteella järveä ympäröivät puistot ja metsät kuuluisivat luokkaan C eli metsäluokkaan, uimarannat erottettuina omikseen. Järveä kiertävien polkujen kunnostamisen pitäisi onnistua, mutta valaistusta niille ei ole teknisesti helppoa/mahdollista toteuttaa. Tosin tämä ei ollutkaan asukkaiden toiveissa.

3. Lopuksi Koivumäki kiitti osallistujia panoksestaan ja totesi, että heidän mielipiteet käydään vielä yksityiskohtaisemmin läpi ja julkaistaan pajan muistion liitteenä (ks. Liite 2.). Seuraavassa työpajassa 10.6. Tesomajärven koulun ruokalassa tehdään priorisointeja ja päätöksiä kehittämissuunnitelman sisällöstä.

6.6.2014 / Birgitta Tunturi, Tanja Koivumäki